

УПРАВЛІНСЬКІ ІННОВАЦІЇ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ УКРАЇНИ

Забезпечення успішної діяльності суб'єктів господарювання у ринковому середовищі передбачає їх адаптацію до конкурентного середовища, а також прогнозування зміни і механізмів взаємодії основних чинників, що його формують. Вирішення цього завдання ускладнюється, з одного боку, розвитком процесів глобалізації та суттєвими трансформаціями умов конкуренції, а з іншого – формуванням нових пріоритетів діяльності суб'єктів господарювання та виникненням (або переміщенням) центрів привабливості бізнесу і, відповідно, центрів конкуренції.

Узагальнення теоретичних досліджень, а також практики господарювання успішних суб'єктів господарювання підтверджує, що досягнення успіху в агресивному конкурентному середовищі можливе за умови формування і впровадження моделі управління конкурентоспроможністю на інноваційних засадах. Таке бачення проблеми потребує особливої уваги до формування інновацій у сфері управління, які мають самостійне значення і формують базис, у т. ч. й мотиваційне середовище, для продукування всіх інших типів інновацій. Конкурентні переваги, засновані на знаннях про побудову системи зв'язків з клієнтами, формування репутації, брендингу, удосконалення бізнес-процесів, забезпечення гнучкості та фінансової стійкості, а також безліч інших конкурентних переваг у сфері управління за своєю значущістю випереджують технологічні ноу-хау, оскільки не можуть однозначно копіюватися іншими учасниками ринку. Це свідчить про високий рівень надійності і стійкості таких нововведень.

Інноваційне забезпечення процесів управління конкурентоспроможністю суб'єктів господарювання потребує виявлення новітніх змін природи та передумов конкуренції, серед яких – зростання попиту на інновації, що закономірно поєднується з наростанням частки інтелектуальної компоненти в продукції і підвищенням рівня непередбачуваності конкурентної поведінки учасників ринку. В нинішніх умовах боротьби за інтелектуальне лідерство це означає можливість отримання принципово нових конкурентних переваг і сфери їх реалізації, оскільки конкуренція – це не «продукт проти продукту», «ефективність проти неефективності», а «нелінійна» інновація проти «лінійної» [1, с. 49]. Виходячи з цього, актуалізується проблема побудови концепції управління конкурентоспроможністю суб'єктів господарювання на

засадах інноваційної моделі розвитку, який базується на інтелектуалізації усіх сфер суспільного життя, глобальній експансії нововведень і полягає у формуванні вектору розвитку, що забезпечує інтелектуальне лідерство.

Необхідність перегляду методології управління конкурентоспроможністю з урахуванням безальтернативності переходу на інноваційну модель розвитку зумовлена досягненнями світової економічної науки та успіхами і поразками практичної діяльності окремих суб'єктів господарювання на макро- і мікроекономічному рівнях. Сьогодні виживання і успішне їх функціонування на ринку не може забезпечуватися традиційними управлінськими технологіями.

У такій динамічній ситуації, як зазначають експерти, що найважливішими конкурентними перевагами успішних підприємств стають ефективні бізнес-процеси, кваліфікований менеджмент, персонал, інноваційний клімат та інноваційний розвиток, продуктивна бізнес-культура. Зазначені конкурентні переваги формуються як результат впровадження в практику господарювання управлінських інновацій.

Як показує аналіз значного масиву інформаційних джерел, дослідники пропонують різноманітні класифікації інновацій з виокремленням або відсутністю блоку управлінських інновацій, протиставляючи їх маркетинговим, економічним інноваціям, або ж ототожнюючи з організаційними.

Управлінська інновація є інноваційним продуктом, отриманим від вкладання інтелектуального капіталу у нові форми, способи та методи планування, організування, мотивування і оцінювання результатів діяльності та конкурентоспроможності соціально-економічних систем на всіх рівнях управління та реалізується у матеріалізованій або іншій формі (наприклад, соціальний ефект). Управлінські інновації створюють середовище, сприятливість якого формує передумови активізації інноваційної діяльності, розвитку інноваційного типу культури та створення інноваційних підприємств. Такі інновації ми розглядаємо як системоутворюючі (здатні стимулювати розвиток і забезпечити саморозвиток елементів системи та їхню функціональну специфічність та інтегративність), тому управлінські інновації повинні відповідати вимогам системності і забезпечувати прогресивні перетворення соціально-економічних утворень різних рівнів.

За нашим переконанням, управлінські інновації є такими, що створюють середовище для продукування та реалізації інших типів інновацій і зводяться до розроблення нових цілеспрямованих підходів щодо формування пріоритетів управлінської діяльності з метою отримання інноватором на основі цього переваг над конкурентами.

У процесі продукування управлінських інновацій відбувається

зміщення центрів значущості: від класичних, типових технологій до новаторства і творчості в управлінні, що дає змогу формувати ексклюзивні конкурентні переваги на основі виявлення додаткових зовнішніх і внутрішніх можливостей, а також мобілізації організаційних ресурсів. Вони можуть приймати такі форми: обґрунтування процесів злиття, поглинання, формування стратегічних альянсів; підвищення конкурентоспроможності шляхом подрібнення (зменшення); якість формування і оптимізації портфеля, обґрунтування і вибір часу диверсифікації; пошук альтернативних джерел сировини (вигідніший варіант доступу до сировини); інновації в бізнес-процесі, особливо в такому, що має міжгалузевий характер; ексклюзивні способи співпраці зі споживачами, прогнозування нових потреб; розроблення методів впливу на канали розподілу і формування дистриб'юторської мережі; управління гнучкістю суб'єкта господарювання (гармонізація виробничого, інвестиційного та фінансового планування, страхування ризиків, можливості припинення проєктів, перенесення їх термінів тощо); побудова додаткових бар'єрів для вступу нових конкурентів на конкретний сегмент ринку; формування дієвого мотиваційного середовища, в першу чергу – для інноваційної діяльності; створення і розвиток креативної мережі; обґрунтування пріоритетів діяльності та доцільності використання аутсорсингу. Такий перелік управлінських інновацій, безумовно, дає змогу зробити висновок, що їм варто віддати пріоритет у процесі пошуку конкурентних переваг, і домінують розвитку систем управління конкурентоспроможністю суб'єктів господарювання доцільно перемістити в механізм створення і реалізації управлінських інновацій, які базуються на функціонуванні креативної мережі.

Отже, в результаті досліджень сутності і значущості управлінських інновацій у забезпеченні конкурентоспроможності суб'єктів господарювання можемо сформулювати такі висновки: дослідження теоретичних підвалин формування конкурентних переваг показало наростання значущості в них ідей нелінійного стратегічного управління, у першу чергу – орієнтації на інтелектуальне лідерство, що формує передумови розвитку інноваційного типу поведінки суб'єктів господарювання; при побудові та реалізації конкурентних переваг суб'єкти господарювання повинні уникати класичного раціонального типу поведінки, тобто приймати нестандартні, непрогнозовані конкурентом рішення. В іншому випадку їх стратегія виявиться очікуваною конкурентами, що в умовах гіперконкуренції призведе до втрати ринкових позицій; суб'єкти господарювання повинні оперативно реагувати на втрату конкурентною перевагою своєї ексклюзивності, тобто відмовлятися від конкурентних переваг, що втратили актуальність, і створювати нові переваги для утримування споживача і формування нових ринків, при цьому зосереджуючись на мистецтві імпровізації,

вмінні швидко реагувати на нову ситуацію і знаходити незвичну відповідь на поведінку конкурентів; створення і швидке використання конкурентних переваг передбачає акцентування на гнучкості суб'єкта господарювання як економічної системи, і при цьому актуалізуються нові аспекти гнучкості, а саме – поєднання механізмів ринкової, фінансової і виробничої гнучкості.

Бібліографія

1. Конкурентоспроможність національної економіки / За ред. д-ра екон. наук Б. Є. Кваснюка. – К.: Фенікс, 2005. – 582 с.

Данило АНІСІМОВ

Донецький національний університет імені Василя Стуса, Україна

АНАЛІЗ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Рівень податкового навантаження в Україні за останні роки постійно змінювався. Якщо аналізувати тенденцію за 2012–2016 рр., то очевидно, що відбувалося зменшення бюджетного податкового навантаження. Так, у 2012 р. податкове навантаження досягло найвищого рівня – 25,6 %, але у 2013 р. воно зменшилося до 24,3 %, у 2014 – до 23,5 %, а у 2015–2016 рр. – до 18% і залишається такою до сьогоднішнього дня.

Серед інших видів податкових платежів найбільший податковий тиск здійснює податок на додану вартість (податкове навантаження з ПДВ за 2012–2016 рр. коливалося від 10 % до 13%), потім – податок на доходи фізичних осіб (4–6 %) і податок на прибуток підприємств (2–4 %). Найменший податковий тиск здійснює рентна плата (0,7 %). Розрахований показник не враховує тиск, спричинений так званими «податками на працю» – внесками до соціальних фондів, які з прийняттям Податкового кодексу були віднесені до неподаткових платежів. Внесок податків у податкове навантаження свідчить про те, що податки на працю формують близько 11 % загального податкового навантаження та здійснюють значний податковий тиск.

Розрахований за обраною методикою показник податкового навантаження дещо відрізняється від результатів, оприлюднених Світовим банком у щорічному аналізі податкових систем країн світу. Так, згідно з розрахунками Світового банку, рівень податкового навантаження в Україні становить 55,9 %, тобто рівень податкового навантаження на 34,2 % занижений.

Оптимальним можна вважати рівень податкового навантаження на суб'єкти підприємницької діяльності, що передбачає вилучення такої частини їх доходів, котра не перешкоджає їх ефективному розвитку, і водночас, є достатньою для втручання держави в економічні процеси,